

1 Inleiding

Voor u ligt de notitie 'jongerenwerk Utrecht 2012 en verder'. Deze notitie is als volgt tot stand gekomen.

In februari 2010 heeft de visitatiecommissie Jongerenwerk haar rapport "Jongerenwerk verbindt" aangeboden aan de gemeente Utrecht.

Dit visitatierapport bevatte een serie aanbevelingen aan de gemeente om het Jongerenwerk in deze stad verder te verbeteren. Belangrijke aanbevelingen waren onder andere:

- Kom tot een goede doel- en doelgroepomschrijving,
- Laat het jongerenwerk meer dan nu het geval is, een rol spelen in de vrijetijdsbesteding van jongeren en hun participatie in wijk en samenleving,
- Ontwikkel een systeem van kwaliteitszorg,
- Breng een stedelijke samenhang in het jongerenwerk,
- Breng mogelijkheden aan voor een meer flexibele inzet van jongerenwerk, en
- Waardeer het jongerenwerk en de jongerenwerkers.

Per 1 januari 2011 is het Utrechtse jongerenwerk onder gebracht bij één stedelijke organisatie.

Hiermee is invulling gegeven aan de aanbeveling om stedelijke samenhang in het Jongerenwerk aan te brengen. De gemeenteraad heeft destijds aangegeven dat zij nauwer betrokken wil worden bij de opdracht aan de stedelijke organisatie voor het jongerenwerk. In antwoord op die vraag is in eerste instantie een raadsvoorstel aan uw commissie voorgelegd. Bij de behandeling daarvan vroeg u om meer inzicht in de prestaties, financiën, doelstellingen en indicatoren.

In deze notitie vindt u de kaders die wij vanaf nu hanteren bij de subsidieverlening voor het jongerenwerk. U leest onder andere wie de doelgroep van het jongerenwerk vormt, welke doelen het jongerenwerk moet nastreven en hoe de verdeling van financiële middelen over de verschillende doelstellingen zich verhoudt. Ook leest u hoe de beschikbare middelen over de stad verdeeld worden. Deze notitie is tevens kaderstellend in de keuze voor uitvoerder(s) van het jongerenwerk.

Om één en ander overzichtelijk aan u voor te leggen, wordt in de navolgende pagina's ingegaan op de volgende vragen:

- *Wat doet het jongerenwerk (en voor wie)?*
- *Wie doet het jongerenwerk?*
- *Hoeveel doet het jongerenwerk?*
- *Wat levert het jongerenwerk op?*

2 Wat doet het jongerenwerk (en voor wie)?

2.1 Doelgroepomschrijving

Het Utrechts jeugdbeleid heeft als centrale doelstelling dat alle jeugdigen opgroeien tot gezonde, betrokken, actieve en zelfstandige burgers¹. Daarvoor ontplooiën we in onze stad een veelheid aan activiteiten waar het jongerenwerk er één van is. Ook vanuit bijvoorbeeld (de programma's) Onderwijs, Sport en Cultuur worden activiteiten ontplooid die er op gericht zijn om jongeren in het algemeen en kwetsbare jongeren in het bijzonder te ondersteunen in hun ontwikkeling.

Met veel jeugdigen gaat het gelukkig goed, zij ontwikkelen zich zelf en met behulp van ouders, vrienden en familie tot die gezonde, betrokken, actieve en zelfstandige burgers. Een klein deel van de Utrechtse jongeren (naar schatting zo'n 6000 jongeren tussen 12 en 24 jaar) ondervindt dusdanige problemen bij het opgroeien dat een extra steuntje in de rug, bijvoorbeeld vanuit het jongerenwerk, nodig is.

Het betreft hier jongeren die als gevolg van problemen thuis, op school of in de buurt, of als gevolg van factoren in henzelf, niet goed mee kunnen komen in de maatschappij. Veel van deze jongeren ervaren problemen, een deel van hen veroorzaakt ook problemen.

Het betreft hier o.a. (potentiële) voortijdige schooluitvallers, sociaal geïsoleerde jongeren, jongeren met een lichte verstandelijke beperking, jongeren uit sociale milieus met een lage Sociaal Economische Status en jongeren die zich ophouden in hinderlijke, overlastgevende of criminele jeugdgroepen.

¹ Zie ook: Talent Ontwikkelen en Kansen Pakken, Nota Utrechts Jeugdbeleid 2011–2014.

Jongerenwerk is een schaars goed. De visitatiecommissie pleit voor jongerenwerk voor alle jongeren. Dat vinden we in Utrecht een mooi streven en zoveel als mogelijk willen we in Utrecht ons jongerenwerk openstellen voor alle jongeren. Tegelijkertijd moeten we, zeker in een tijd van economische tegenwind, realistisch zijn. Het actief opzoeken, aanspreken en begeleiden van alle jongeren in de stad is een onbetaalbare zaak. Het is bovendien helemaal niet nodig. Zoals reeds gezegd, met de meeste jongeren in onze stad gaat het goed. Met behulp van hun ouders, school en sociale netwerk vinden zij prima hun weg richting volwassenheid. We vragen het jongerenwerk om deze beide redenen om deze jongeren niet actief op te zoeken.

Tegelijkertijd verwachten we als gemeente wel in toenemende mate eigen initiatief van onze burgers. We verwachten veel van de civil society en willen actieve burgers stimuleren om zich in te zetten voor hun buurt, wijk of stad. We vinden dat juist jongeren die dit initiatief tonen, daarin ook gefaciliteerd moeten worden. Dáárin heeft het jongerenwerk volgens ons dan ook een taak richting álle jongeren in de stad. Alle jongeren moeten bij het jongerenwerk kunnen aankloppen voor begeleiding bij eigen initiatieven en het jongerenwerk is er voor verantwoordelijk dat dit ook bekend is bij de jongeren in onze stad.

Kader

Het jongerenwerk richt zich in eerste instantie op jongeren die extra steun nodig hebben bij het opgroeien. Zij zoekt deze jongeren op, spreekt hen aan en begeleidt hen waar nodig.

Het jongerenwerk richt zich in eerste instantie niet actief op jongeren waarmee het goed gaat. Zij maakt echter wel duidelijk aan alle jongeren dat ze kunnen aankloppen voor facilitering en begeleiding bij eigen initiatief.

2.1.1 Leeftijdsgroepen

Bij de vorming van een stedelijke organisatie voor jongerenwerk hebben we ervoor gekozen dat het jongerenwerk grofweg de leeftijdsgroep van 12 tot en met 23 jaar bedient. Deze grenzen zijn met nadruk niet hard. Het betreft een richtlijn waarvan op basis van eigen inschatting door het jongerenwerk afgeweken kan worden. Het kan voorkomen dat een kind van 10 jaar al zo verbonden is met een groep die veelvuldig op straat rondhangt dat het meegenomen wordt in de aanpak door het jongerenwerk. Aan de andere kant kan een 12 of 13 jarige zich soms nog heel erg thuis voelen bij het kinderwerk. Ook daar willen we de mogelijkheid voor open houden.

Ook de bovengrens is niet hard. Voor een jongvolwassene van 24 of 25 jaar die zich ophoudt in een jeugdgroep kan hetzelfde gelden als voor de 10-jarige.

De uitvoerende organisatie van het jongerenwerk wordt verder middels de jaarlijkse subsidievoorwaarden verplicht om sluitende afspraken te maken met de uitvoerder(s) van het kinderwerk over de uitvoering van activiteiten voor 10–12 jarigen.

Kader

Het jongerenwerk richt zich op de leeftijdsgroep van 12 tot en met 23 jarigen. Deze grenzen gelden als een richtlijn. Op basis van eigen expertise kan de uitvoerende organisatie soms naar beneden of naar boven afwijken.

De uitvoerder van stedelijk jongerenwerk wordt middels subsidievoorwaarden verplicht om sluitende afspraken te maken met de uitvoerder(s) van kinderwerk over activiteitenaanbod voor 10–12 jarigen

2.1.2 Meiden

Meiden veroorzaken geen tot weinig overlast in de buitenruimte, zijn daar ook minder aanwezig dan jongens en zijn – daarmee? – de afgelopen jaren verworpen tot een marginale doelgroep binnen het gespecialiseerde jongerenwerk. Onterecht, want een deel van hen groeit, zowel thuis als buiten, op in een risicovolle omgeving en dat maakt, tenminste een deel van hen, tot een kwetsbare doelgroep. De meiden en hun vraag zijn slecht in beeld en er wordt weinig georganiseerd voor en met meiden. We vragen daarom van het jongerenwerk dat er meer aandacht uit gaat naar meiden. Een meer concrete uitwerking hiervan vindt u paragraaf 2.3 alsmede in het hoofdstuk 'hoeveel doet het jongerenwerk'.

2.1.3 Ouders

Jongeren functioneren in een omgeving en systeem. Dat systeem bestaat niet alleen uit vrienden en peers maar ook uit familie (ouders, broers, zussen, etc.). Onderzoek en studies naar de rol van ouders en naar effecten van werkvormen waarbij ouders actief betrokken zijn bij de aanpak en begeleiding van

risicojeugdigen of overlastgevende jeugdgroepen maken duidelijk dat het betrekken van ouders een duidelijke meerwaarde heeft.

Het jongerenwerk heeft daarom een rol in het betrekken van ouders. Ouders weten zo dat hun kind contact heeft met het jongerenwerk, deelneemt aan activiteiten of deel uitmaakt van een straatgroep waarover zorgen zijn. Daarmee stelt het jongerenwerk ouders in de gelegenheid hun verantwoordelijkheid te nemen als opvoeder.

Kader

Jongerenwerk betreft daar waar mogelijk de ouders en stelt hen in staat om de eigen verantwoordelijkheid als opvoeder te nemen.

2.2 Doelomschrijving

De belangrijkste doelen van het jongerenwerk zijn te onderscheiden op twee niveaus: het niveau van de individuele jongere die begeleid wordt door het jongerenwerk, en het meer overkoepelende niveau van de buurt, wijk of stad.

De doelen op individueel niveau zijn in deze notitie onmogelijk allemaal te vatten. Deze doelen worden immers goed overleg tussen jongere en jongerenwerker afgesproken. We vragen het jongerenwerk hierbij wel aandacht te besteden aan de volgende thema's;

- Verhogen van de zelfredzaamheid
- Verhogen van de weerbaarheid
- Vergroten van het sociale netwerk/sociale steun
- Aandacht voor de preventie van middelengebruik

Op het niveau van de buurt, wijk of stad staan de volgende doelen centraal;

- *Het jongerenwerk stimuleert de betrokkenheid van jongeren, bevordert hun participatie aan de samenleving en versterkt daarbij hun persoonlijke competenties*
- *Het jongerenwerk biedt een 'omgeving' die jongeren stimuleert om activiteiten te ontplooiën, hun talent te ontdekken en te ontwikkelen.*
- *Het jongerenwerk levert een bijdrage aan het terugdringen van jongerenoverlast en jeugdcriminaliteit*

In hoofdstuk 5 vindt u de indicatoren bij deze doelstellingen.

2.3 Inspanningen

Om de beschreven doelen te bereiken levert het jongerenwerk een aantal inspanningen. De volgende inspanningen worden minimaal uitgevoerd door het stedelijk jongerenwerk:

1. Ambulant jongerenwerk is het jongerenwerk dat vindplaatsen opzoekt waar jongeren verblijven. Vindplaatsen zijn de openbare ruimte en school. Het gaat om jeugd waar zorgen zijn over hun ontwikkeling. Bij een gedeelte van deze groep jongeren is sprake van overlast, dit is echter niet bij allemaal het geval. Ambulant jongerenwerkers zoeken jongens en meiden op en leggen contact. Het ambulant jongerenwerk heeft contact met, en kent alle straatgroepen². Als overlast aan de orde is, bespreken ambulant jongerenwerkers dit met jeugdigen, spreken hen daarop aan, maken met straatgroepen afspraken over hun gedrag en dagen groepen uit tot positief gedrag en belonen dat ook.
We vragen van jongerenwerkers om jongeren uit te dagen om hun frustraties en verveling om te zetten in ideeën voor activiteiten. Het ambulant jongerenwerk begeleidt jongeren bij het uitvoeren van die ideeën. Jongeren leren zo om zelf activiteiten te organiseren en uit te voeren: allereerst voor de eigen groep en zo mogelijk breder en ook voor andere jongeren of medebewoners in de buurt.

² Eén of enkele criminele jeugdgroepen kunnen hierop, in nauw overleg met de politie, een uitzondering vormen.

Naast contact met jeugd betreft het ambulant jongerenwerk ook ouders, bewoners of ondernemers. Ambulant jongerenwerkers werken daarbij samen met gemeente, politie, scholen en hulpverleners.

2. Jongerenwerk op school is een verbijzondering van ambulant jongerenwerk. De school en de omgeving direct rondom de school wordt hierbij gezien als een belangrijke vindplaats voor jongeren. Jongerenwerk op school biedt de kans om contacten te leggen met een andere groep jongeren dan die zich op straat manifesteren (bijvoorbeeld sociaal geïsoleerde jongeren en meiden). Bovendien geeft jongerenwerk op school de kans om die jongeren die zich wel op straat (gaan) manifesteren al in een vroegtijdig stadium op te merken en te voorkomen dat zij zich in toenemende mate overlastgevend of zelfs crimineel gaan gedragen. De combinatie van jongerenwerk met de meer gestructureerde setting van de school biedt goede mogelijkheden om (in het kader van de Brede School VO) te werken aan kennismaking met en toeleiding naar sport, cultuur e.d. Ook de ondersteuning bij het ontwikkelen van eigen initiatieven kan goed via de scholen verlopen, juist omdat op scholen een meer diverse groep jongeren wordt bereikt. Dit maakt het op zijn beurt weer mogelijk om kwetsbare jongeren te verbinden met minder kwetsbare jongeren.

3. Jongerenhuiskamers vormen een veilige plek waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten, chillen en hun eigen activiteiten kunnen organiseren. Waar jongeren met individuele vragen en problemen terecht kunnen bij de jongerenwerkers. Een plek ook waar jongeren kunnen experimenteren en nieuwe ervaringen op kunnen doen in een veilige en vertrouwde omgeving. In de huiskamers werken jongerenwerkers die daar contacten leggen met jongeren, die hen waar nodig begeleiden en die hun wensen en behoeften leren kennen om die samen met hen om te zetten in acties en activiteiten. Jongerenhuiskamers dienen tevens als plaats van waaruit allerlei initiatieven kunnen starten op het gebied van buurtparticipatie, cultuur, sportactiviteiten, coaching. Uitvoering in de eigen buurt en op school. Samenwerking met cultuur- en sportsector, met hulpverlening, met de buurt, scholen en de welzijnsorganisaties. Jaarlijks maken we afspraken met de uitvoerder van het stedelijk jongerenwerk over het aantal te organiseren huiskamers. De doelgroep van de huiskamers is divers, het gaat met nadruk niet alleen om overlastgevende jongeren. Het jongerenwerk heeft tevens de beschikking over een bus. Deze wordt als mobiele huiskamer ingezet in buurten waar geen accommodatie beschikbaar is en waar wel behoefte is aan een veilige ontmoetingsplek voor jongeren. De Bus heeft dezelfde functie als de huiskamers in accommodaties.

4. Meidenwerk vormt een verbijzondering van (met name) het jongerenwerk in de jongerenhuiskamers. Hoewel we er niet op uit zijn om jongens en meiden altijd maar te scheiden, vormen gemengde groepen voor sommige meiden een belemmering in het bezoeken van een huiskamer. Ook de programmering van de door jongens gedomineerde huiskamers met vooral voor jongens populaire activiteiten kan meiden tegenhouden om de huiskamer te bezoeken. Utrecht kent echter ook een groep kwetsbare meiden die de behoefte hebben aan een veilige plek om elkaar of een meidenwerker te ontmoeten. Voor die meiden is er speciaal meidenwerk, veelal georganiseerd in of vanuit de jongerenhuiskamers.

5. Coaching van individuele jongens en meiden die leeftijdsfase gebonden vragen of problemen hebben of experimenteren met gedrag. In die coachende rol gaat het om het mentale of praktische ondersteuning of bieden van klankbord, ook kan het gaan om het motiveren van jongeren voor school of werk of om sturende corrigerende gesprekken. Coaching wordt aangewend voor kwesties die belangrijk zijn voor jongeren maar waarvoor intensievere begeleiding of hulp niet nodig is. Ook kan het gaan om het motiveren en toeleiden van jongeren naar passende begeleiding of hulp, bijvoorbeeld op verzoek van hulpverleners die merken dat een jongere begeleiding mijdt of uit de weg gaat.

6. Coördineren van de inzet van het jongerenwerk en het daarbij afstemming zoeken met andere partijen die betrokken zijn bij de aanpak van overlastgevende jeugdigen. Het jongerenwerk is een belangrijke partner in de aanpak van problematische jeugdgroepen en werkt samen met partners in de justitie- en zorgketen. Het jongerenwerk werkt mee aan het opstellen en uitvoeren van

plannen van aanpak voor straatgroepen. In ieder geval voor hinderlijke en overlastgevende straatgroepen en incidenteel ook voor criminele straatgroepen.

Per wijk werkt het jongerenwerk met een vast aanspreekpunt die met wijkpartners afspraken maakt over uit te voeren acties en die stuurt op kwaliteit van acties die het jongerenwerk uitvoert. Deze vaste contactpersoon heeft ook mandaat om bindende afspraken te maken over de inzet vanuit het jongerenwerk in de aanpak van straatgroepen en kan sturend op treden richting collega's uit de eigen organisatie.

7. Zogenaamd 'jongerenwerk plus'. Dit jongerenwerk-plus richt zich op overlastgevende groepen waarvoor het basisaanbod van het jongerenwerk niet toereikend is en waarvoor extra inzet vanuit het jongerenwerk nodig is. In overleg met wijkbureau en politie wordt bepaald voor welke groepen dit 'zware jongerenwerk' wordt ingezet.

Dit type jongerenwerker kan goed uit de voeten met individuele jeugdigen of jeugdgroepen die zich (ernstig) overlastgevend gedragen. De werkwijze is sterk gericht op het bieden van structuur, verduidelijken van grenzen en omgangsvormen en jongeren wijzen op hun eigen gedrag en eigen verantwoordelijkheid. Jongerenwerkers die het 'zware jongerenwerk' uitvoeren zijn meer ervaren en vaardig in het werken met jongeren die op het oog weinig gemotiveerd lijken, waar sprake is van forse problematiek en het uit de weg gaan van begeleiding. Nog meer dan bij het ambulante jongerenwerk sturen we bij deze werkvorm op samenwerking met politie, justitie, zorgaanbieders en andere samenwerkingspartners.

8. Veilige Vindplaats (VVP). De Veilige Vindplaats is de thuisbasis van het bovengenoemde 'jongerenwerk plus'. De VVP wordt ingezet als instrument dat specifiek gericht is op problematische straatgroepen. Een VVP biedt voor deze (groepen) jongeren een laatste mogelijkheid om met behulp van professionele inzet gericht op bereik, begeleiding en resocialisatie terug te keren naar maatschappelijke participatie. De VVP wil individuele jongeren perspectief bieden en een nieuwe kans. De samenwerkende partners rondom Jeugd en Veiligheid bepalen gezamenlijk op welke groep(en) jongeren de VVP zich richt. De VVP biedt niet alleen de jongeren een laatste mogelijkheid, maar biedt vooral ook de buurt meer rust en veiligheid. Een VVP onderscheidt zich van andere ruimtes voor jongeren door (naast jongerenwerk) de aanwezigheid van professionals en inzet vanuit de hulpverlening, waardoor in de groep gesignaleerde (individuele) problemen en kansen snel worden gesignaleerd en opgepakt. 'Veldwerk' maakt onderdeel uit van iedere Veilige Vindplaats. Een veldwerker richt zich op het individu en blijft gedurende langere tijd de coach van een jongere. Een sanerend traject (materiële hulpverlening zoals schuldhulpverlening, oplossen problemen huisvesting etc.) is een belangrijk onderdeel van de Veilige Vindplaats.

3. Wie doet het jongerenwerk?

In het collegeprogramma hebben we afgesproken dat we het reguliere jongerenwerk onderbrengen bij één stedelijke organisatie voor Jongerenwerk. Met ingang van 1 januari is deze afspraak geëffectueerd met de start van de stichting Jongerenwerk Utrecht (JoU).

3.1 Stedelijk jongerenwerk, maar geen monopolie

En nu is er dus stedelijk jongerenwerk... De visitatiecommissie gaf diverse redenen waarom een stedelijke bundeling van jongerenwerk van positieve invloed kan zijn op de kwaliteit van uitvoering. De schaalgrootte van een stedelijke organisatie leidt onder andere tot betere mogelijkheden voor professionalisering en professionele ontwikkeling. Dit gaat op zijn beurt het grote verloop onder jongerenwerkers tegen. Het stedelijk concentreren van werksoorten als Meidenwerk moet ook resulteren in meer continuïteit en een hoger kwaliteitsniveau. Bovendien zorgen we met stedelijke organisatie van het jongerenwerk voor meer flexibele inzet van jongerenwerk bij grote evenementen of bij calamiteiten.

Hogere kwaliteit en meer flexibiliteit is natuurlijk waar het om draait. Het stedelijke organiseren van welke werkvorm dan ook is nooit een einddoel op zich. Toch is er voldoende massa nodig om die positieve effecten van het stedelijk organiseren ook daadwerkelijk te bereiken. Dat brengt ons bij de delicate tegenstelling tussen monopolie en versnippering.

We willen niet alles wat te maken heeft met jongeren onderbrengen in één organisatie. Dat zou betekenen dat we andere (kleinere) organisaties met soms verfrissend vernieuwend aanbod het werken onmogelijk maken. We trekken de lijn daarom bij het reguliere jongerenwerk: het ambulante jongerenwerk, de meeste huiskamers, de veilige vindplaats, de aanpak van problematische jeugdgroepen (waar de JoS-aanpak onderdeel van is) worden in Utrecht voortaan door één organisatie uitgevoerd. Daarnaast is er in het beleid (beperkt) ruimte voor andere organisaties die een goed vernieuwend aanbod hebben dat niet valt onder de reguliere activiteiten.

Op dit moment voeren onder andere Youth for Christ, Van en Voor Jongeren, Al Amal en enkele actieve bewonersgroepen activiteiten uit die raken aan het jongerenwerk. Voor dit soort organisaties willen we in ons Vernieuwend Welzijn beleid ruimte houden in het flexibel budget. Ook in de Wijkactieplannen is mogelijk ruimte voor deze organisaties, temeer daar zij zich vaak slechts op één of enkele wijken richten.

Kader

Het regulier jongerenwerk (zie paragraaf 2.3) wordt uitgevoerd door één stedelijke organisatie. Vanuit het flexibel budget en eventuele andere (vaak incidentele) geldstromen bieden we beleidsmatig ruimte aan organisaties die vernieuwend en aanvullend aanbod bieden.

3.2 Stichting Jongerenwerk Utrecht (JoU)

Zoals gezegd is JoU op 1 januari van dit jaar begonnen met de uitvoering van het stedelijk jongerenwerk. De intentie is dat JoU 4 jaar lang uitvoering geeft aan het stedelijk jongerenwerk. Die periode van 4 jaar is niet willekeurig gekozen. Iedere organisatie heeft een bepaalde mate van continuïteit nodig voor haar bedrijfsvoering. Vanuit het oogpunt van goed opdrachtgeverschap hechten wij hier als gemeente ook aan. In de genoemde 4 jaar worden, op basis van de in deze notitie geschetste kaders, jaarlijks nieuwe subsidieafspraken gemaakt over inzet, resultaten en effecten. Met ingang van 2015 willen we het jongerenwerk volledig meenemen in de structuur van het vernieuwend welzijn. Er volgt dan een subsidie uitvraag voor 4 jaar (zonder tussentijdse beschikkingen). Ook andere aanbieders dan JoU kunnen in 2015 in aanmerking komen voor de opdracht van de stedelijke uitvoering van het jongerenwerk.

Kader

Het stedelijk jongerenwerk wordt (onder voorbehoud van goed functioneren) tot en met 2014 uitgevoerd door JoU. Na deze periode volgen subsidie-uitvragen met een looptijd van vier jaar. Andere aanbieders van jongerenwerk kunnen dan ook in aanmerking komen voor de stedelijke uitvoering van het jongerenwerk.

Het starten van een nieuwe organisatie is geen sinecure. Voor een stad als Utrecht heeft een stedelijke jongerenwerkorganisatie al snel tussen de 45 en 55 FTE nodig. Al die medewerkers zijn afkomstig uit verschillende organisaties met een verschillende bedrijfscultuur. Al die medewerkers hebben ook een verschillend kennis- en ervaringsniveau.

De eerste grote opdracht voor JoU was begin dit jaar dan ook om de bedrijfsvoering soepel te laten verlopen. Vanaf het begin was er ook aandacht voor het bereiken van de meer inhoudelijke voordelen: de hogere kwaliteit, de verhoogde flexibiliteit etc. Nu de stedelijke organisatie eenmaal op dreef is, versterkt de aandacht hiervoor alleen maar verder.

Met JoU maken we goede afspraken over deskundigheidsbevordering voor medewerkers. Hiermee verhogen we de kwaliteit van de Utrechtse jongerenwerkers en gaan we het verloop tegen. Investerings in deskundigheidsbevordering blijven zo voor langere tijd gewaarborgd. JoU heeft een programma kwaliteitsverbetering opgesteld dat inmiddels in uitvoering is. Onderdeel hiervan is training van alle jongerenwerkers in de methode 'begrensd kansen bieden'

JoU verwacht dat zij in 2012 een ISO certificering verkrijgt. Met partners van JoU (Politie, straatcoaches, VMBO, Vereniging Sport Utrecht e.a.) worden bovendien afspraken gemaakt over een jaarlijkse horizontale verantwoording.

Kader

Onderdeel van de jaarlijkse verantwoording van het stedelijk jongerenwerk is een horizontale verantwoording door belangrijke partners als Politie, Scholen e.a.

4. Hoeveel doet het jongerenwerk?

De beschikbare budgetten voor het jongerenwerk zijn van veel verschillende factoren afhankelijk. Jongerenwerk wordt onder andere gefinancierd vanuit middelen voor Jeugd en Veiligheid, middelen voor talentontwikkeling van Jeugdigen, middelen voor de Krachtwijkenaanpak en meer. Een gedeelte van het beschikbare geld betreft Rijksmiddelen en een gedeelte is gemeentelijk budget. Jaarlijks wordt bij behandeling van de programmabegroting vastgesteld wat er in het daaropvolgende jaar daadwerkelijk beschikbaar is voor uitvoering van het jongerenwerk. Het is daarom niet mogelijk om nu al voor de komende jaren aan te geven hoeveel jongerenwerk er precies op welke plaats in onze stad zal rondlopen. Temeer daar de komende jaren een gedeelte van de Rijksmiddelen onder druk staat. Dat gezegd hebbende, stellen we met deze notitie wel de kaders vast waaraan die jaarlijkse subsidieaanvraag moet voldoen. Wat kost het jongerenwerk, wat krijgen we daar voor terug en welke keuzes maken we bij de verdeling van schaarse middelen? Ten overvloede, de hier gemaakte keuzes zijn kaderstellend voor de subsidieaanvragen van de komende jaren.

Kosten en baten, 2012 ter illustratie

In de programmabegroting voor 2012 wordt een bedrag van circa 3,5 miljoen euro voorgesteld voor de uitvoering van het jongerenwerk in de stad. Dit bedrag is afkomstig uit de programma's 'Jeugd' en 'Veiligheid'. Daarnaast wordt nog over de inzet van de Krachtwijkmiddelen gesproken. In het meest gunstige geval, kan vanuit deze budgetten nog een bedrag van 0,7 miljoen euro worden toegevoegd aan de begroting. Dit brengt het totaal op 4,2 miljoen euro.

Voor een bedrag in die orde van grootte 'krijgen' we circa 48 FTE aan jongerenwerk. De overhead (management, secretariaat) bedraagt circa 10%.

Verdeling schaarse middelen

Jongerenwerk is belangrijk en dient vele doelen. Zoals u in deze notitie reeds eerder heeft kunnen lezen, willen we ook in Utrecht verschillende doelen bereiken met de inzet van jongerenwerk. Daarbij spelen veel belangen een rol en moeten we van tevoren vast stellen dat het volledig bedienen van al die belangen een onhaalbare zaak zal zijn. We moeten, kortom, keuzes maken.

In navolging van de visitatiecommissie kiezen we ervoor om het jongerenwerk voor meiden te intensiveren, eveneens kiezen we voor een intensivering van jongerenwerk op VMBO-scholen. Maar wat betekent dit nu precies in de praktijk, waar gaat welk gedeelte van het geld heen?

A. Meedoen en talentontwikkeling

De commissie stelt aan de gemeente(raad) voor om het jongerenwerk meer dan nu een rol te laten spelen in het bevorderen van de deelname van jongeren in de vrijetijdsbesteding en hun participatie in de wijk en de samenleving. Deze rol van het jongerenwerk volgens de commissie alleen spelen wanneer het jongerenwerk als een basisvoorziening in voldoende mate present is in het publieke domein om contacten te leggen en verbinding en ontmoeting te organiseren.

Visitatiecommissie Jongerenwerk, februari 2010

In navolging van de visitatiecommissie hechten we in Utrecht groot belang aan de participatie van jongeren in onze samenleving. Het jongerenwerk heeft daarin in onze visie nadrukkelijk een rol. Ongeveer 40% van het beschikbare budget (circa 27.000 uur) voor regulier jongerenwerk zetten we daarom in voor o.a.:

- Faciliteren en begeleiden van nieuwe initiatieven voor jongeren
- Talentontwikkeling (kennismaking en toeleiding sport en cultuur)
- Coaching
- Toeleiding naar een (bij)baan
- Jongerenhuiskamers

Kader

40% van het voor jongerenwerk beschikbare budget wordt ingezet voor 'Meedoen en Talentontwikkeling'

Een gedeelte (bijna 20%) van dit budget voor meedoen en talentontwikkeling oormerken we bovendien specifiek voor meiden. Zo voorkomen we dat Jongerenwerk vervalt tot alleen maar jongenswerk. Deze oormerking zien we als een goede eerste stap om onze ambities op het gebied van meidenwerk vorm te geven. Het is echter nog niet voldoende. Daarom bekijken we samen met de stedelijke organisatie voor jongerenwerk de mogelijkheden om ook andere fondsen aan te boren voor de uitvoering van meidenwerk.

Kader

Tenminste 20% van het budget voor 'Meedoen en Talentontwikkeling' is geoormerkt voor Meiden

B. Veilige leefomgeving

Vaak blijkt dat jongeren die problemen veroorzaken, zelf ook problemen hebben. Bij de aanpak van jeugdcriminaliteit geldt dan ook: voorkomen is beter dan genezen. Daarom zet de gemeente Utrecht samen met andere partijen in op preventie; jongeren met problemen helpen en zo voorkomen dat ze overlast veroorzaken of zelfs op het criminele pad komen.

Utrecht Veilig

Naast de bevordering van participatie en talentontwikkeling heeft het jongerenwerk ontegenzeggelijk ook een rol in het tegengaan van overlast door jongeren en het bevorderen van (een gevoel van) veiligheid.

Hiervoor staat het jongerenwerk niet alleen aan de lat, we verwachten een nauwe samenwerking met gemeente, politie, hulpverlening, straatcoaches en eventuele andere toezichthouders als het aankomt op overlastbestrijding. Het jongerenwerk heeft daarin zijn eigen specifieke taak die, naast het stellen van grenzen, ook het bieden van kansen omvat. Vanuit dit oogpunt wordt 60% van het beschikbare budget (circa 37.000 uur) voor regulier jongerenwerk ingezet voor o.a.:

- Ambulant jongerenwerk
- Veilige vindplaats
- jongerenwerk plus
- Aanpak jeugdgroepen (huidige JoS plus Groepsaanpak)

Kader

60% van het voor jongerenwerk beschikbare budget wordt ingezet voor een 'Veilige leefomgeving'

Jongerenwerk op school

Het jongerenwerk op (vmbo-)scholen moet als onderdeel van de basisvoorziening gezien worden.

Visitatiecommissie Jongerenwerk, februari 2010

De straat is een belangrijke vindplaats van jongeren. Steeds meer groeit echter het besef dat de straat niet de enige vindplaats is. Dat geldt als een bredere doelgroepdefiniëring wordt aangehouden waarbij niet alleen rondhangende jongeren worden gezien als 'klanten' voor het jongerenwerk, maar ook bijvoorbeeld sociaal geïsoleerde of sociaal kwetsbare jongeren. Maar zelfs als het veiligheidsoogpunt leidend is, dan kan het zinvol zijn om de (VMBO)school als vindplaats te gebruiken. Vrijwel alle jongeren gaan immers naar school. In pauzes, tussenuren en direct na schooltijd ontmoeten ze hun

leeftijdgenoten op en rond het schoolplein. Juist hier kan het jongerenwerk al in een vroeg stadium contacten leggen met jongeren die zij anders pas tegenkomen zodra ze zich, al dan niet overlastgevend, op straat manifesteren.

In Utrecht willen we de inzet van jongerenwerk op school intensiveren. We oormerken in 2012 daarom 2,5% van het totale budget voor inzet van jongerenwerk op school. In de jaren na 2012 moet dit verder oplopen tot tenminste 10%. Het betreft hier zowel budget voor veilig opgroeiklimaat als budget voor participatie en talentontwikkeling. Met de VMBO-scholen in Utrecht wordt daarnaast overlegd over de mogelijke inzet van budget voor de Brede School VO ten behoeve van jongerenwerk op school.

Kader

Met ingang van 2012 wordt minimaal 2,5% van het voor jongerenwerk beschikbare budget ingezet voor Jongerenwerk op school. Na 2012 moet dit percentage oplopen tot tenminste 10% in 2014.

Gebiedsgericht werken

Zoals reeds opgemerkt is jongerenwerk een schaars goed, en schaarse goederen zijn gewild. We willen het jongerenwerk daarom zoveel mogelijk inzetten op die plaatsen waar de inzet het meeste effect sorteert. Bovendien willen we de mogelijkheid om een gedeelte van de uren voor het jongerenwerk flexibel (flexibele uren) in te zetten. Op die manier kunnen we beter inspelen op 'calamiteiten' en gemakkelijker inzet plegen bij festiviteiten of manifestaties. De huidige verdeling van het jongerenwerk over de Utrechtse wijken is het resultaat van een jarenlange ontwikkeling. Doordat het jongerenwerk tot voor kort onderdeel was van het totale pakket aan welzijnswerk en over verschillende organisaties was verspreid, was er weinig overzicht.

Met de start van de stedelijke organisatie kregen we goed inzicht in de verhoudingen en constateerden we dat de verdeling was scheefgegroeid. Dit viel met name op in Overvecht, dat opvallend weinig jongerenwerk ontving in vergelijking met de overige krachtwijken.

Gefaseerde heroverweging

In de komende jaren zullen we die scheefgroei gefaseerd herstellen. Dit gebeurt in twee stappen. In 2012 wordt een eerste verschuiving aangebracht in budgetten voor diverse gebieden. Dit gebeurt op basis van demografische gegevens en de praktijkervaring van JoU.

Op basis van de ervaringen in 2012 en de actuele ontwikkelingen wordt de verdeling van inzet en middelen over de wijken in 2013 verder rechtgetrokken.

Kader

De beschikbare inzet van jongerenwerk wordt in de komende jaren beter over de wijken verdeeld. Als basis voor de verdeling worden zowel demografische gegevens als ervaringen van het stedelijk jongerenwerk gebruikt.

Verdeling 2012, ter illustratie.

Voor de verdeling in 2012 hebben we per wijk een groot aantal cijfers vergeleken, waaronder het aantal jongeren in de wijk, het aantal huishoudens met lage inkomens, het aantal mensen dat overlast van jongeren ervaart, het aantal jongeren uit gezinnen met laagopgeleide ouders en het aantal jongeren in jeugdgroepen die geïndiceerd zijn in de groepsaanpak. Die gegevens, gecombineerd met de praktijkervaring van JoU leidt tot de volgende verschuivingen in de inzet van het jongerenwerk in de wijken.

- In **Overvecht** is een nijpend tekort aan jongerenwerk, er is duidelijk meer inzet nodig dan in een gemiddelde wijk. De inzet in deze wijk wordt verhoogd (+ 22%)³.
- Ook in **Zuid** (Hoograven) is de huidige capaciteit van het jongerenwerk onvoldoende. Hier wordt eveneens het aantal beschikbare uren uitgebreid (+ 28,5%)
- In grote delen van **Oost** is de behoefte aan jongerenwerk niet groot. Wel zijn er relatief veel jongeren in geprioriteerde jeugdgroepen die om extra aandacht vragen. Dit behoeft een verhoging van de inzet (+ 21%).
- Ondanks enkele ernstige incidenten is **Leidsche Rijn** qua hoeveelheid jongeren en qua zwaarte van de overlastproblemen niet te vergelijken met de krachtwijken. Jongerenoverlast en het aantal

³ Percentage ten opzichte van inzet in deze wijk in 2011

jongeren in geprioriteerde jeugdgroepen zijn bijvoorbeeld lager dan gemiddeld in Utrecht. De inzet hoeft niet het niveau van de krachtwijken te benaderen, maar wordt wel iets verhoogd (+ 9%)

- **Vleuten-De Meern** heeft het grootste aandeel jongeren van de stad (als we studenten buiten beschouwing laten) Indicatoren wijzen op een gemiddeld percentage kwetsbare jongeren. Dit blijft echter een flinke groep, doordat het totaal aantal jongeren zo groot is. Vleuten-De Meern heeft ook de meeste jongeren in geprioriteerde jeugdgroepen. De inzet wordt licht uitgebreid (+ 2,5%)
- In **Zuidwest** was de inzet in 2011 relatief zwaar (meer dan een kwart van het stedelijke budget). Dit is gedeeltelijk historisch zo gegroeid. De wijk heeft veel jongerenwerk nodig, maar het verschil met andere krachtwijken is momenteel te groot. Zuidwest levert jongerenwerk in ten gunste van de andere krachtwijken (-15%).
- Ook de inzet in **Noordwest** is in 2011 bovengemiddeld, voor 2012 achten we dit eveneens nodig. De inzet wordt slechts minimaal verminderd (-3%)
- In de wijken **West** en **Noordoost** is in vergelijking met de overige wijken minder jongerenwerk nodig. Wel blijven we daar een minimale basis behouden zodat contacten niet verloren gaan en indien echt nodig de inzet snel en effectief verhoogd kan worden. De inzet wordt verlaagd; (respectievelijk -54% en - 32,5%)
- De **binnenstad** is een bijzondere wijk gezien de hoeveelheid verblijvende jeugd t.o.v. de hoeveelheid jeugd die daadwerkelijk in de wijk woont. We stoppen daarom met het activiteiten aanbod, maar continueren de ambulante inzet en realiseren inzet van flexibele uren t.b.v. Hoog Catherijne (-62%).

5. Wat levert het Jongerenwerk op?

Zoals vermeld zijn de doelen van het jongerenwerk te onderscheiden op twee verschillende niveaus. Het individuele niveau van de door het jongerenwerk begeleide jongeren en het meer overkoepelende niveau van de buurt wijk of stad. Ook de indicatoren worden op deze twee niveaus gegeven, daarnaast geven we nog enkele meer algemene indicatoren over het overall functioneren van het stedelijk Jongerenwerk .

5.1 Algemene indicatoren

Indicator	2012	2013	2014	2015
Aantal jongeren bereikt door het stedelijk Jongerenwerk	3500	3500	3500	3500

5.2 Individueel niveau (resultaat-indicatoren)

- Verhogen van de zelfredzaamheid

Indicator	2012	2013	2014	2015
Aantal succesvolle matches met Jobmatch	75	75	75	75

- Verhogen van de weerbaarheid

Indicator	2012	2013	2014	2015
% gecoachte jongeren dat na coaching opnieuw participeert in scholing of werk.	PM	PM	PM	PM

- Vergroten van het sociale netwerk/sociale steun

Indicator	2012	2013	2014	2015
% ouders van jongeren (tot 16 jaar) dat wordt bereikt door het jongerenwerk	50%	55%	60%	65%

- Aandacht voor de preventie van middelengebruik

% met huiskamer bereikte jongeren dat voorlichting heeft gekregen over alcohol en drugs	20%	20%	20%	25%
---	-----	-----	-----	-----

5.3 Niveau van buurt, wijk of stad

- *Het jongerenwerk stimuleert de betrokkenheid van jongeren, bevordert hun participatie aan de samenleving en versterkt daarbij hun persoonlijke competenties*

	2012	2013	2014	2015
Aantal activiteiten dat door jongeren zelf is georganiseerd	200	225	250	250

- *Het jongerenwerk biedt een 'omgeving' die jongeren stimuleert om activiteiten te ontplooiën, hun talent te ontdekken en te ontwikkelen.*

	2012	2013	2014	2015
--	------	------	------	------

% van de jongeren bereikt met huiskamers/ambulant jongerenwerk dat daadwerkelijk is toegeleid naar regulier aanbod	15%	20%	25%	25%
--	-----	-----	-----	-----

- *Het jongerenwerk levert een bijdrage aan het terug dringen van jongerenoverlast en jeugdcriminaliteit*

	2012	2013	2014	2015
% bewoners ervaart jongerenoverlast (= 19% in 2010)	14%	14%	14%	14%